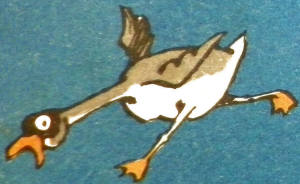

Ціна 10 коп.

**ПАВЛО
ДОБРЯНСЬКИЙ**

Тюнка
НАТУРА

**Відсканував
і опрацював
Анатолій МИКОЛАЄНКО
(barsikot)**

ІЛЮСТРАЦІЇ І. АЛЕКСАНДРОВИЧА

КИЇВ. ВИДАВНИЦТВО «РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»
1982

ЗМІСТ

Тонка натура	5
Імпортні ласти	7
На полюванні	9
Дамська сумочка	11
Мешти і агент № 356	14
Новорічний урок	15
Пояснив	17
Оперативність	18
Не та кадра...	20
Рятівна комбінація	21
Не вступилася	23
Операція «Амур»...	25
Зустріч	27
Десятою дорогою	30
Статті не вийшло	33
Маркіян Маркіянович сердиться	36
Дивні ці жінки...	40
Напоумив	41
Ой на горі білий камінь, ку-ку-ку...	43
Визрівання генія	46
Дуель з очкариком	48
Помста	51
Неймовірна історія	54
Принциповість	57
Оці мені чоловіки	59
Дивні ці люди	62

Павло Добрянський
Дружній шарж.

УСМІХНІТЬСЯ Й ВИ!

Якби автор цієї збірки захотів прибрати собі літературний псевдонім, то нічого кращого за своє справжнє прізвище все одно б не знайшов. Бо воно, оте прізвище, якнайточніше відповідає його характерові.

Ще ото як він працював фармацевтом (нині Павло Добрянський очолює Івано-Франківську обласну письменницьку організацію), то завжди говорив пацієнтам, простягаючи виготовлені його руками ліки:

— *Оце вам неодмінно допоможе!*

І при цьому усміхався так щиро, що хворий відразу на п'ятдесят відсотків почував себе здоровішим.

І тут немає ніякого перебільшення: адже доброзичлива посмішка — то завжди гарний настрій, а гарний настрій — то запорука міцного здоров'я.

Тим-то Павло Добрянський і усміхається людям всеньке своє життя: і просто так, у дружній розмові, і в літературній творчості. Усміхається зі шпальтів «Перця» та інших періодичних видань, усміхається й зі сторінок власних книжок, одну з яких ви оце тримаєте в руках. Гарно так усміхається, талановито. Хочете перевірити — то візьміть і прочитайте. А прочитавши, теж почнете усміхатися. Гарантуємо!

Вас. ШУКАЙЛО.

ТОНКА НАТУРА

Якось ні з того, ні з сього оце опудало Рондельок розп'якалося, ніби мій літературний стиль не такий вже й оригінальний, як про це пише критик Кишенька. Інший на моєму місці одразу поліз би в дискусію, почав би доказувати, сперечатися, наводити приклади, я ж вдав із себе байдужого, розпрощався з Рондельком і пішов одразу шукати Ростислава Ступу.

Як і сподівався, він був у кав'ярні. Мою появу зустрів з непідробленим ентузіазмом, а це означало, що йому випити кортить, а грошей катма... Слово по слову і я згадав про Ронделька.

— Знайшов талант, — одразу спохмурнів Ступа. Недолюблював він Ронделька, бо той позичив йому колись там гроші, а тоді — чи то бачено таке нахабство — став вимагати, щоб Ступа йому ті гроші повернув.

— Талант не талант, — кажу, — але новий його роман журнал видрукував.

— Аж так? І про що ж той роман? — насторожився Ступа.

— Про одне дівчисько. Знічев'я воно представило одному ловеласу себе як доньку відомого професора. Той одразу в неї втюрився і повів до загсу... Та коли усе прояснилося — лишив її з дітьми...

— Молода мама вийшла у люди і отой ловелас знову спалахнув до неї любов'ю, — перебив мене Ступа. — Банальна історія, чоловіче! Таких сюжетів я тобі повну торбу можу дати...

— Воно то так, але потрібний гонорар йому виплатили,— підлив я масла у вогонь.

— Не може бути! — спалахнув Ступа.

— Уяви собі. До речі, днями його нова повість і в іншому журналі видрукувана,— ризикнув я на фантазію, знаючи, що Ступа рідко коли в періодичні часописи зазирає.

— І там? — засіпалося підборіддя в мого співбесідника.

— Звичайно,— не давав я йому оговтатися.— Подейкують — його двотомник вибраного до друку готують.

— І вибране?! — позеленів Ступа.

— А ти думав. Позавчора приїздив один тип із видавництва, так Рондельок його на «Волзі», яку тиждень тому придбав, по Карпатах возив,— додав я вигадану мною новину. Та переборщив: Ступа враз пополотнів і, як ота викинута на берег риби, хапонував ротом повітря, і не підтримай я його вчасно, так би й звалився на землю...

Через кілька днів з'явилася розгромна рецензія на роман Ронделька критика Олекси Срібного...

Дивовижний чоловік,— подумав я собі,— з мого переказу і таку рецензію написати! А якою б вона могла бути, якби Ступа цей роман прочитав?..

ІМПОРТНІ ЛАСТИ

— День добрий. Тут мешкає громадянин Цимбал?

— Так. Прошу заходьте...

— Дякую,— кланяється гнучкий, як лозина, чоловічок. Дуже радий заізнатися з добрим чоловіком.

— Даруйте,— ніяковіє господар,— але з ким маю честь?

— Я Петриків батько.

— А конкретніше?

— Батько отого хлопчика, якого ви врятували на озері. Пригадуєте?

— О-о-о! Звичайно... такий гарний хлопчина... Я, знаєте, якраз на роботу йшов. Минулого тижня працював у другу зміну. Йду, аж це розпачливий крик. Я з-за куща визирнув — Петрик на середині озера. То вигулькне, то зникне під водою. Вірите, отак в чому був, так і бабухнув у воду. Гірко б нам довелося, коли б не трапилася добра людина...

— Пробачте, — делікатно витирає кінчиком носової хустини очі чоловічок, — чи ви собі, добродію, не пригадуєте, як Петрика на берег витягли, ласти на ногах у нього були?

— Які там іще ласти?

— Отакі голубенькі, а по них ніби хтось червоні крабики порозсипав... Я їх з-за кордону навесні привіз...

— Ніби там до ластів було...

— Розумію, але ж станьте на моє місце — у нас таких зі свічкою в магазинах не знайдете...

Замість відповіді побагровілий Цимбал підхоплюється з стільця, та чоловічок, як ні в чому не бувало, веде своє:

— Скажіть, а ви, часом, собі не пригадуєте прізвища отого чоловіка?

— Вибачайте! Забув документи перевірити!

— Шкода... Платили б за ласти вдвох, а так доведеться вам самому... Розумієте... інший, на моєму місці, вимагав би повернути такі самі ласти, та я людина добра і не хочу завдавати вам зайвих клопотів... Так що давайте півсотні і розійдемося, як добрі приятелі...

НА ПОЛЮВАННІ

Андрій з рушницею за плечима чимчикує поза городи до лісу. Біля крайньої хати зупинився, в нерішучості потупцював на місці, оглянувся на всі боки й повернув у протилежний бік — до хати Миколи Гонтаря.

— Добридень, Василюк, — привітався ще з порога. — А Микола де? — поставив рушницю у закуток.

— Хто його знає, — стелула плечима молодиця. — Сказав скоро буде... Та ти прохось ближче, сі-

дай! — припрошує Андрія до столу.— Щось забув ти стежину до нашої господи.

— Воно б можна й сісти, тільки б лишень на полювання не запізнитися,— для годиться мнеться Андрій. Облизується, уздрівши, як господиня ставить чвертку на стіл.— А ти, Василюк, той,— посмілюшав Андрій після чарки,— як дівка іще!

— Йой, таке скажеш,— лукаво блимає чорними очима молодиця.— Та й ти ще парубок нівроку.

— Набігався я за тобою, коли ти дівувала. Ой побігав, то що з того, як ти не звертала на мене уваги.

— Звертала, Андрію, ще й як звертала, лиш ти не так, як треба, бігав тоді.

— Правду кажеш — не добіг! — Андрій підсовується зовсім близенько і кладе руку на її плече.

— Йой, Андрію, не жартуй,— Василюк враз одсахується.

Задзвонив телефон. Господиня встає й виходить до сусідньої кімнати. Невдовзі повертається з іронічною посмішкою на вустах.

— Хто там? — насторожується Андрій.

— Хто ж іще, як не мій Микола,— сідає поруч Василюк.

— Що ж він казав?

— А що мав казати — повідомив, що прийде пізно, бо зайшов до тебе і ви... разом із ним готуетесь до завтрашнього полювання на лисиць. Андрій огетеріло дивиться на Василюка, а вона спокійно наливає йому в чарку.

ДАМСЬКА СУМОЧКА

Їхав вулицею. Мені махнула рукою вродлива жінка.

— До Калуша не підвезете?

— З великою приємністю, це мені якраз по дорозі,— відчинив я дверцята, хоча й мав нагальну потребу їхати в зовсім протилежний бік, до Надвірної. Ед, Надвірна — не вовк, до лісу не втече, а проїхатися з такою красунею — одна приємність.

— Саме добро мені вас послало,— всміхнулася жінка.— Уявляєте, спізнилася на автобус, а на роботі конче мушу бути.

— Добро знає, що робить,— відказую на те.

— Не кажіть... Ви, напевно, в Калуші працюєте? — запитала вона.

— Та ні... Іду в одну із шкіл.

— Часом не в нашу?

— А ви педагог?

— Хіба не схожа?

— Чому? Схожа. Тільки вас швидше можна прийняти за кіноактрису.

— О-о, навіть так? — зашарілася моя супутниця. Слово по слову — розговорилися. Не помітили, коли й у Калуш в'їхали.

— Широ вам вдячна. Дуже було приємно з вами поговорити — сказала на прощання моя пасажирка і, чарівно усміхнувшись, помахала вслід рукою.

Увечері я віз дружину з роботи додому:

— А це що за сумочка? — підозріло глянула вона на мене.

— Яка там іще сумочка? — невдоволено спитав я.— Гм, справді сумочка...

— То як вона тут опинилася? — грізно запитала дружина.

— Розумієш, оце вранці їду на роботу, аж це Іван Петрович чекає з дружиною на автобус. В аеропорт поспішали. Видно, це його дружина і залишила.

— Але ж Іван Петрович позавчора вилетів до Києва!

— Точно... Позавчора... І що воно в мене таке, що я став забуватися?

— Нічого, пройде, це перевтома — заспокоїла мене дружина і вже більше не казала, ні слова...

Увечері я запобігливо виконував усе, що загадувала дружина, і, як мені здалося, вона цілком забула про сумочку. Це мене окрило. Навіть взявся розповідати якийсь анекдот з бородою, та на мое горе, дружина перебила:

— Ти все-таки Вірі Іванівні потелефонуй, хай жінка за сумочку не переживає...

Я набрав якийсь номер з телефонного довідника.

— Слухаю вас! — почувся в трубці бас.

— Добрий вечір, Віро Іванівно — привітався я з удаваною веселістю.

— Тобі що, робити нічого? — рявкнув у трубці бас.

— Ви десь там, певно, сумочку шукаєте, а вона, виявляється, в моїй автомашині.

Бас послав мене кудись, я не допитувався куди, побажав йому доброї ночі і поклав трубку.

— Ну, от і повний порядок. Вона просила завезти сумочку завтра вранці, бо якраз збирається їхати у відрядження, сказав я дружині.

Тільки виїхав із гаража — стрів свого давнього

знайомого. Запросив до машини. Не встигли ми перекинутися кількома фразами, як його очі закруглилися:

— Де ти взяв оцю сумочку?

— А-а, одну кралю на лоно природи возив, вона й забула, а тепер маю трохи неприємностей від дружини...

— Кралю кажеш? — вхопив той мене за петельки.

— Допустимо, а тобі що? — зупинив я авто.

— Це моєї дружини сумочка, негіднику! — потряс він кулаками в повітрі.

І я, не чекаючи, поки він зробить те, що колись втіяв Отелло з Дездемоною, взявся розповідати чистісіньку правду... Він ніби й повірив, але зажадав, щоб я завтра приїхав до нього додому і все це розповів при його дружині. На тому ми й розійшлися.

— Ну як, відвіз сумочку? — спитала дружина, коли ми їхали на роботу.

— Звичайно. Ти собі не можеш уявити, яка вона була вдячна.

— А Іван Петрович вже приїхав?

— Та ні, ще в Києві...

— Дивно.

— Не розумію, що тут дивного, — насторожився я.

— Виходить, он на тротуарі поруч з Вірою Іванівною привид?

Я глянув і обімлів — на тротуарі стояв Іван Петрович з дружиною й привітно махав мені рукою. Нога мимоволі натисла на гальма.

Сенсаційна новина передавалася з уст в уста:

— Чули? Кажуть в універмазі продавець Іван Шило шпигуна викрив.

— Та ви що?

— Так, так. Його теща розповідала. Каже, мій зять за прилавком уже п'ять років стоїть, але щоб хтось до тієї полиці, де взуття місцевої фабрики підійшов, не пригадує. Аж тут, раптом, інтелігентний, цілком пристойний чоловік, підходить, бере звітти мешти і починає міряти. Від несподіванки мій зять аж отетерів, а як прийшов до себе і побачив, що той пішов до каси, одразу збагнув з ким має справу і потелефонував куди слід...

— Ну і що?

— Що? Прибули хлопці й питаються:

— Котрий?

— Он той, — кивнув Шило.

Вони вийняли фотографію, звірилися з цим типом і прошепотіли:

— Агент № 356!

— Ну і що, його схопили?

— Ні, тепер вони вже не поспішають...

— А то чому?

— Бо, кажуть, у мештах нашої взуттєвої фабрики цей шпигуняра далеко не знайде...

НОВОРІЧНИЙ УРОК

Веніамін Пугач хитрун. Ото на кого з шоферів має зуба, в їхній машині задалегідь щось накопостить, а тоді кепкує при всіх. Нині його жертва Микола Гринько, який ніяк не може своє авто завести.

— Що, передовичок, як премійку отримувати — перший, а двигуна запустити не можеш?

— Можна подумати з тобою таке не трапляється?

— Уяви собі, що ні...

— Всезнайко і всевмійко...

— Хай і не так, але при всіх хлопцях б'юсь об заклад, що твоя тачка за вісім хвилин буде їхати...

— Так вже й поїде?

— Сперечаємось!

— На що?

— На відеофон, яким тебе правління колгоспу преміювало!

— А як не поїде?

— Забереш мій мотоцикл!

Вдарили по руках, але Пугач довго не випускав Гринькову, потрясав і повторював:

— Запам'ятай, ві-і-де-оофо-о-он!

Залазить під капот, щось там покрутив, тоді поважно бере заводну ручку і гукає до Миколового стажора-підлітка: — Лізь в кабину, підкачай бензинчику і легенько тисни на стартерчик...

— Готово?

— Готово! — гукає той з кабіни.

— Сеньйори, приготуйтеся до видовиська, ви, маркіз, — через плече кидає Гринькові, — можете вже йти за подаруночком...

І Пугач крутнув з такою силою, що автомобіль підкинуло й затрясло так, ніби він мчався по глибоких вибоїнах...

— Фу-у, стерво собаче! — засичав Пугач одсапу-ючись...

— Може когось по мотоцикл твій послати? — кинув хтось з гурту...

— Пошли краще собі за клепкою! — одрубав Пугач і закрутив ручкою з новою силою. Нарешті зовсім вибився із сил, хряснув ручкою об землю і з опущеною головою побрів до села...

— Ну й гасав ручкою, я думав із кабіни випаду! — реготав Петрик.

— Годі тобі, вилазь і не забудь запалення вимкнути.

— Навіщо вимикати, коли я його не вмикав, — каже Петрик, вистрибуючи з кабіни...

ПОЯСНИВ

Зелені, лискучі «Жигулі», що досі обережно, вихитуючи боками, долали вибоїни, враз різко зупинилися біля табуна гусей. Дверцята відчинилися, чиясь рука хапнула гусака за шию з такою віртуозністю, що той навіть не гелгнувши, опинився в кабіні...

Машина було рушила з місця, але з бічної вулиці вигулькнув на мотоциклі автоінспектор і перекрив дорогу, а з двору вже бігла жінка з цурпалком у руці:

— Ах ти, виродку, — кричала вона, — ти навіщо оце гусака в машину потяг?

— Гусака? — перепитує той, що сидить поруч з шофером... А ми його, тітонько, хотіли покатати...

О П Е Р А Т И В Н І С Т Ь

— То, кажеш, Чижик — чоловік підходящий? — запитав у заступника директор.

— Кращої кандидатури годі й шукати.

— Не забувай, Миколо Федоровичу, що на цю посаду має йти чоловік путящий, розторопний...

— Розумію, Іване Петровичу, тому й Чижика рекомендую... Чи ви собі пригадуєте, як ми із главку товариша Гармошку на лоні природи частували?

— Як не знати... Він оце недавно телефонував, що таких раків, зварених у пиві, ніколи в житті не їв...

— То щоб знали: усе це Чижик організував.

— Он як? Яка ж у нього освіта?

— М-м-м, здається незакінчена середня... спеціальна..

— Малувато...

— Але він закінчив чотиримісячні курси.

— По якому профілю?

— Точно не пригадую, але що на курсах був — факт. Сам йому направлення підписував...

— Гм, тут, між іншим, дехто з наших рекомендує Кавуненка...

— Ні в якому разі, Іване Петровичу, цей критикан нам жити не дасть...

— Між іншим, він оце недавно і про вас не досить пристойно висловлювався...

— Он як? Цей очкарик забагато собі дозволяє... Проте в нього освіта вища та й інженер він талановитий...

— Ну і що з того, не святі горшки ліплять... На цій посаді Чижик трохи притреться, пошлемо його на курси, а далі буде видно...

— Маєш рацію... Оперативно підготуй наказ, що товариша Чижика тимчасово призначено на посаду головного інженера... Обійдемося якимось і без оцих талановитих... критиканів...

НЕ ТА КАДРА...

- О-о-о! Іван Петрович? Яким побитом, друже?
- Маю клопіт, Василю Михайловичу, Сашко в політехнічний поступає...
- Зрозуміло... Ну, що ж, візьму його учнем на токаря... За кілька місяців біля двох сотень зарплати гарантую.
- Бачиш, Василю Михайловичу, отримуючи такі гроші, він і в інститут не захоче...
- Тоді пошлемо його на вечірній відділ, як стаж матиме...
- Не хотілося б мені...
- Гаразд, піде в інструментальний цех, за півроку під сто п'ятдесят гарантую...
- І це для нього зараз забагато... Йому б роботу так на карбованців сто...
- Що я тобі скажу, друже, радий би тобі допомогти, але на такі гроші диплом потрібний... Закінчить політехнічний — милости просимо...

РЯТІВНА КОМБІНАЦІЯ

Звістку про те, що мене викликає сам Михайло Вікторович, я сприйняв як трагедію, бо знав, що такі запити вже декому боком вилізли. Он минулого тижня він отак само виконроба Крижня запросив, і той вийшов од нього рядовим будівельником, та й Майковський нічого доброго з отих відвідин не виніс — і досі його час від часу в прокуратуру викликають.

До призначеного часу лишалося менше сорока хвилин. Мій мозок працював, як ЕОМ. Десятки різних рятівних комбінацій зароджувалися там, але я їх одразу ж відкидав, аж поки не натрапив на одну, яка видалася мені рятівною.

Річ у тім, що на одній з виконробських ділянок

теж працює Виноград, лише він Василь Миронович, мій же батько Миколою називався.

— Буде там наш шеф довго розбиратися, хто з нас Миронович, а хто Миколайович,— міркую собі — По заслугі вліпять, і гуляй, Вася.

Телефоную Мироновичу. Так і так кажу: не могли до тебе додзвонитися, так веліли передати, що терміново маєш бути в Михайла Вікторовича. По голосу чую — стривожився мій Миронович і все допитується, чи я не знаю, чого шеф викликає.

— Хто його зна,— відказую на те.— Раз кличе, видно якась причина мусить бути.

Після обіду зателефонував мені з управління плановик Пряжка:

— Ти Гоголя читав? — питає.

— Припустимо, а що?

— Пригадуєш оте місце, де він описує, як одна вдова сама себе різкою одшмагала?

— Ну, то й що з того?

— Вважай, що те ж саме зробив з собою і ти.

— Слухай, Миколо, ти можеш розмовляти зі мною без усяких там шарадок-загадок? — розсердився я.

— Гаразд, їдь сюди, розповім тобі без загадок,— і поклав трубку.

Коли, прибігши до тресту, почув новину — мало себе не четвертував. Виявляється, шеф викликав мене для того, щоб запропонувати вакантну посаду заступника головного інженера. І ця посада дісталася Мироновичу.

НЕ ВСТУПИЛАСЯ

У хаті Панаса Марчука така веремія зчинилася, що перехожі мимоволі зупиняються. Стара Марчучка від обурення аж руки заламує:

— Чи ти вже, старий, з глузду з'їхав? — Хіба ж грубка з отого кутка хату буде гріти?!

— Чому б і ні,— заперечує їй спокійно Панас.

— Ну ви лишень гляньте на такого господаря— ти вже забув, як позаторік плиту вимурував?!

— Я? Хіба ж то не ти пічника тоді привела?

— Ну, чи ви, Іване, бачили такого впертюша,— апелює Марчучка до пічника, який преспокійно сидить собі на стільці біля порога.

— Мое діло таке,— відказує пічник, намагаючись пригасити усмішку.— Та скажу вам, Маріє,

що Панас таки добре каже, бо в тому місці, де пропонуєте ставити пічку ви, немає димоходу.

— Бо такого господаря маю! Хіба він про це думав, коли хату будував! Ой втопила я з ним свій вік молодий... І попереджали мене колись люди — не послухала.

— Згадала баба, як дівкою була, — усміхається Панас. Ото, жінко, не шукай собі гудза... А ви, Іване, ставте грубку, де я кажу.

— Не буде по-твому! — знову йде в наступ Марчучка.

— Ну, ви бачили таке! — стинає плечима Панас. — То хіба ти з хати дим у пригорщах будеш виносити?

— Хай буде і так, але твоє зверху не буде!

— Жінко, поступися, я тебе прошу!

— Чого ви завелися, — втручається пічник Іван, — хочете я вам грубку на коліщатах поставлю... Куди захочете, туди й поставите... Ну, то як, згода?

— Робіть те, що вам кажу, — ледь стримується Панас.

— Не буде по-твому! — береться руками в боки Марчучка.

— Не буде — то не буде! І Панас з пічником виходять з хати і йдуть в напрямку до чайної.

— Йдіть, йдіть на зламану голову! — кричить їм вдогін Марчучка, хухаючи в руки, бо надворі вже пізня осінь. — Ліпше в цій хаті околю, а своїм не поступлюся...

ОПЕРАЦІЯ «АМУР»...

— Ти вже готова, Зюзю? — показалася у вікні кучерява голова Гаврі (згідно із записом у паспорті він же ж Гаврило.)

— О-о-о, — ти вже прийшов, Гаврі? — кинулася до вікна Зюзя (по паспорту Зіна). — Залазь сюди.

Гаврило плигнув на підлогу так, що у серванті забряжчали кришталеві чарочки.

— Тс-с-с! — приклала вона до уст пальчика, на якому в місячному сяйві блиснув коштовним каменем перстень, якого, до речі, днями купив Зюзі той, який тепер преспокійно спав у сусідній кімнаті і гадки не мав, що цієї ночі у нього викрадуть дружину... Та й взагалі у цих краях таке зроду-віку не водилося, але Зюзя прагнула романтики, і її коханець Гаврі пішов на цей риск...

— Ти мене кохаєш? — тулилася тим часом до Гаврі Зюзя.

— Дуже, — зиркнув він на туалетний столик і додав: — Не забудь взяти сережки — вони тобі до лица...

— Добре, любий, — звільнилася з обіймів Зюзя. У цей час у сусідній кімнаті щось грюкнуло...

— Ой! Ми пропали! — скам'яніла Зюзя. — Він, здається, йде сюди...

— Хай лише спробує, так я його оцими руками зачавлю, — відповів Гаврі і на всяк випадок підійшов ближче до вікна...

— Не треба, любий, він цього не заслужив... Для нього і так це трагедія... Не знаю, чи переживе він втрату своєї коханої дружини... Ти собі не уявляєш, любий, як він мене кохає...

— Він не вміє так любити, як я! — гарикнув Гаврі і аж присів од страху, бо до кімнати хтось ніби йшов...

— А бодай тебе, — полегшено зітхнули обоє, як побачили кота...

— Ну, Зюзю, нам пора, — сказав Гаврі і пішов до вікна...

— Але ж ти, Гаврі, повинен мене нести, — надула губки Зюзя... Принаймні за традицією так роблять, як викрадають жінку...

Гаврі глянув на огрядну Зюзю, потім на свої мляві біцепси і, нічого не відповівши, першим вистрибнув з вікна.

За ним вистрибнула з вікна і Зюзя. Ще раз оглянувшись і прошепотіла:

— Як він, нещасний вранці переживатиме... Ти хоч транспорт замовив? — враз запитала Зюзя.

— Все гаразд, Зюзю... Ти не уявляєш, як мені пощастило. Якраз неподалік твого будинку стояло таксі і ми з шофером одразу домовилися. Поспішаймо, бо до відходу поїзда лишилися лічені хвилини.

Вони сіли в таксі і помчали безлюдними вулицями назустріч своєму щастю...

— А це вам за послугу, — простягнув гроші шоферові Гаврі, як приїхали на вокзал.

— Ви мені нічого не винні, — відказав водій.

— А це ж чому?

— Тому, що цей маршрут заздалегідь було щедро оплачено чоловіком оцієї жінки, показав водій на Зюзю, клацнув дверцями авто і зник у темряві ночі....

ЗУСТРІЧ

Автобус переповнений настільки, що декому з чоловіків довелося стояти. Вуйна Ганна пробиралася салоном до задніх сидінь, а молодики, що сиділи, вдавали що сплять або щось уважно роздивлялися за вікном. Так би вона й простояла всю дорогу, коли б добра душа не поступилася їй місцем. Яким же ж було її здивування, як побачила поруч себе односельчанку вуйну Василю:

— О-о, а ви де тут взялися?

— У Марійки була, їздила на внучка подивитися, — каже вуйна Василю.

— Дивіться, дивіться, як той час летить — навесні весілля, а влітку вже й внучок...

— Говорила-балакала... Ваш Петро коли женився?

— Минулого року під осінь.

— О, а моя Марійка вийшла на місяць раніше... Пригадую тоді було трохи задощило і я ледве впросила в бригадира брезенти. Він усе впирався, казав що одного вистачить, а як довідався, що ми триста чоловік на весілля запросили — згодився на два...

— Що там два, як Петро женився...— хотіла вставити і своє Васирина, та Ганна того й слухати не хотіла, вона голосно, аби всі в автобусі чули, заходилася вихвалити своїх весільних гостей. Такі вони вже в неї добірні трапилися, що випили тридцять п'ять ящиків горілки, вмололи мало не бугая з двома свиньми і танцювали під музику, яку виконували дванадцять музикантів аж із самісіньких Чернівців.

— Кажу вам, як заграли весільного маршу, стара Риндичка аж в долоні сплеснула: «Ой, Васирино, як у телевізії!» — закінчила вона свою розповідь...

— Що там у вас, мій Петро як женився, то ми ледве гостей під трьома брезентами приютили,— вирвалася, нарешті, на широке плесо і Васирина.

— Так вже й під трьома? — іронічно запитала Ганна, шукаючи поглядом підтримки у жінки, що сиділа збоку.

— П'ятсот гостей — це вам не триста,— з притиском відказала Васирина. Я вже не кажу про горілку, чи про закуски — випили її ящиків із п'ятдесят, три бички і свиню зарізали, дві бочки пива випили — але хто там те буде лічити. А музики з Коломиї!.. Такі музиканти трапилися, що як за-

грали, то якийсь бородань усе на магнітофон їх записував та приповідав, що такого дива і в самій столиці не почувеш...

— А в Марійки на весіллі якийсь фотограф усе фотоапарата не зводив...— старалася прибрати балачку до своїх рук Васирина, але тепер вже Ганна була на коні:

— А куховаркою весільною в мене була жінка, яка в області готує страви лишень для іноземних туристів,— хвалилася вона на всю губу... Та й як Петро з нареченою до загсу їхав і досі в селі згадують — в кого ще так було, щоб чорну «Волгу» з молодятами та супроводжувало тридцять вісім машин?..

— Виходить, як моя «Жигулями» їхала, то з неї корона впала? — Так? — дратувалася Васирина.

— «Жигулі» не «Волга» — накопили губу вуйна Ганна...

— То було вам ще кілька тракторів прихопити — мали б люди ще більше з чого кепкувати! — одрубала вуйна Васирина.

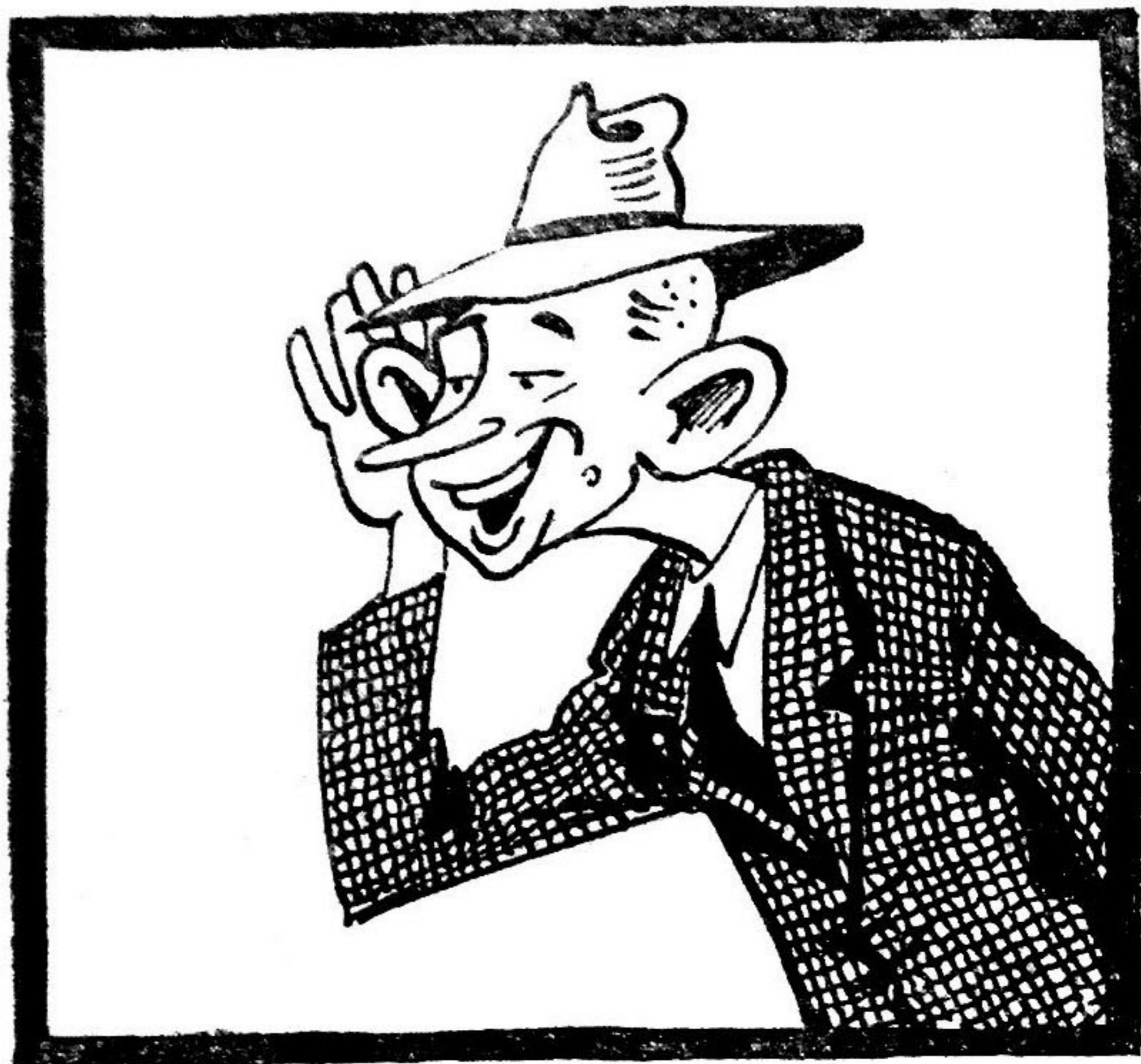
— Такі порядні кепкують, як ота, що їх слухає!

— У неї куховарка була... Іноземцям страви готує... Чи це не ота, яка в сусідньому колгоспі свиням бульбу варить? — хіхікнула вуйна Васирина.

— Тим, тим... Якраз отим свиням, яких нещодавно фотографував отой самий фотограф, що й вашу Марійку на весіллі!

Цього вже вуйна Васирина витерпіти не могла — рвучко підвелася з місця, тицьнула вуйні Ганні дулю і пересіла на інше місце.

В автобусі запанувала тиша...

ДЕСЯТОЮ ДОРОГОЮ

Коли взяти по-науковому, то Пантюхін не що інше, як суперінформатор усяких там чуток, новин, пліток. Його інформація завжди базується на міцному фактажеві і обов'язково має свідків. Правда, мушу вас застерегти — якщо вам забагнеться побачитися з цими свідками, то одні з них не зможуть з вами побачитися, бо в довготривалому відрядженні, другі — нагально вмирають від інфарктів; треті зайняті невідкладними справами...

Навіть радіо з телебаченням разом узяті по оперативності не можуть конкурувати з Пантюхіним... Одного разу ми написали до обласного радіо про деякі неполадки з організацією праці в нашій установі. Чекаємо день, три, п'ять — ні слуху, ні духу.

— А ви про це Пантюхіну розкажіть, — порадили нам ветерани установи. Розповіли ми йому і що ви думаете — на другий день про це вже гомоніли не тільки в обласному центрі, найвіддаленіші райони знали, а один товариш аж з Далекого Сходу зателефонував...

Пантюхін усе своє життя у вічному пошуку новин: його можна побачити після роботи і на базарі, і в забігайлівках, і на пляжі...

Розповідають, що одного вихідного дня встав він тоді, коли на дворі ще сіріло.

— Ти куди оце збираєшся? — наполошилася дружина...

— Піду до сусіда, може щось почую...

А в сусіда іменини до самого ранку затяглися і хтось там з гостей затіяв суперечку, та коли побачив, що діло може скінчитися бійкою — дав драпака. І саме тоді, як Пантюхін постукав, сусід подумав, що це отой гість повернувся і лише Пантюхін двері трошки відхилив, той його каструлею по голові.

Причинив Пантюхін двері і додому.

— Щось ти од сусіди заскоро повернувся? — дивується дружина.

— А чого там довго сидіти, — відповів Пантюхін, розтираючи гулю на лобі, — почув та й прийшов...

Якось перестрів він мене в коридорі:

— Чув новину? — зашепотів, оглядаючись на всі боки.

— Ні, а що трапалося?

— Кажуть нашого директора вже того... Отой

перевіряючий із столиці «жучків» поналапував, і тепер шеф шкрібається...

— Звідкіля ти це взяв?

— А тут не важко здогадатися... Кажуть, як після перевірки отого столичного до ресторану по-вечеряти запросили, він навіть у той бік, де чарки, і не поглянув.

— Отже, чоловік або непитущий, або хворий.

— Ага, поговори собі — де ти бачив тепер непитущих ревізорів? Тут потрібно глибше дивитися — оцей жест якраз і був натяком нашому директорові, щоб той пошвидше вудочки змотував...

— Дивно, ще ніколи мені не доводилося чути, аби людину, перед тим, як звільнити з роботи, нагороджували.

— Що ти маєш на увазі? — насторожився Пантюхін.

— По-перше, абись знав, що главк за хорошу організацію роботи нагородив нашого шефа, друге — радив би тобі зайнятися чимось серйознішим, ніж оце розпускати всякі небилиці по місту! — Обернувся і пішов, відчуваючи на собі його пекучо-ненависний погляд.

Через тиждень одні знайомі при зустрічі зі мною одверталися, інші — дивувалися:

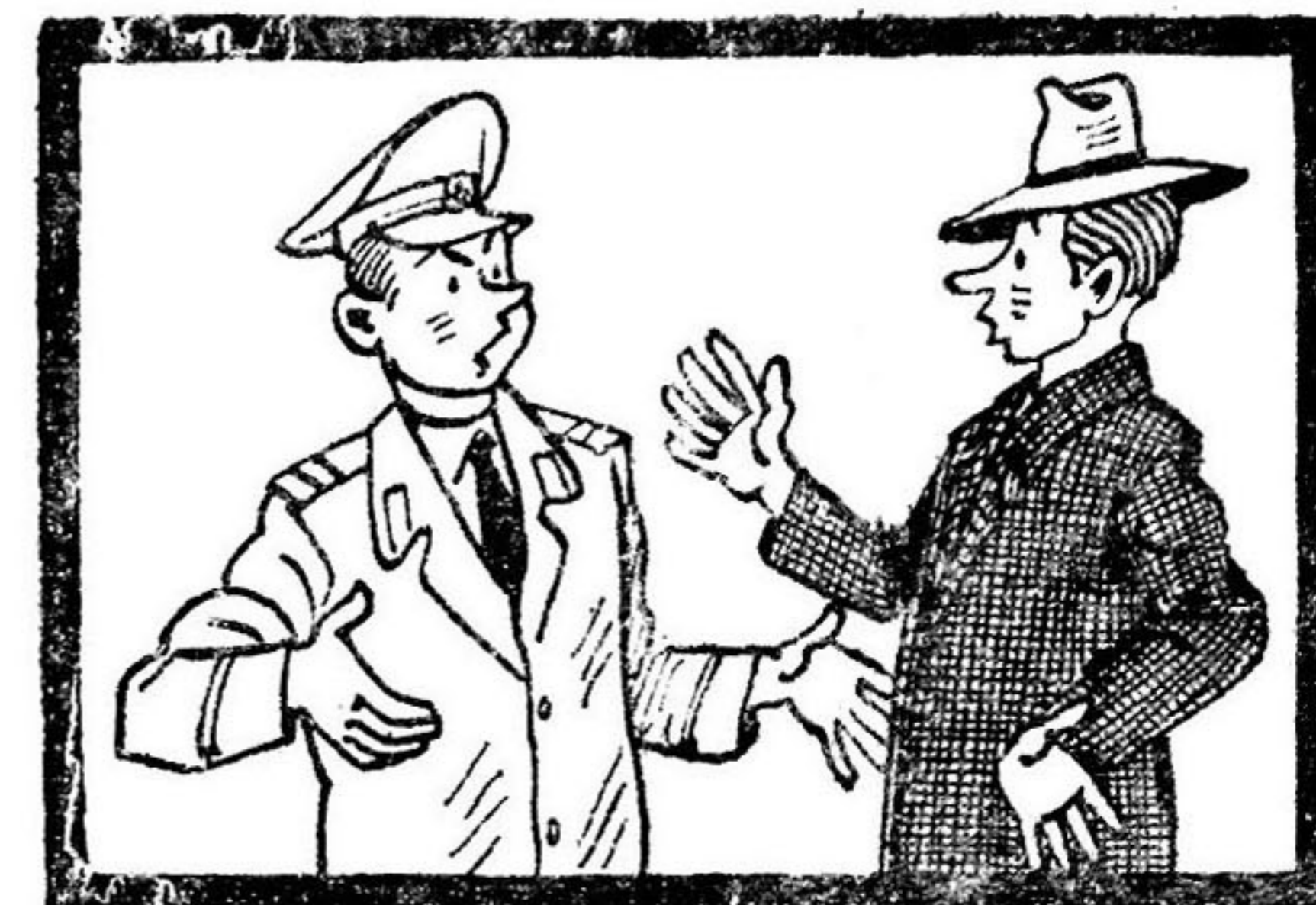
— Як?! Вас вже випустили?

— Звідки випустили? — тарачив я на них очі.

— Хіба ж ви свою тещу не обкрадали?

— ?! ?! ?!

Пантюхін обминав мене десятою дорогою.

СТАТТІ НЕ ВИЙШЛО

— Вже більше тижня, як в області місячник безпеки руху оголошено, а в нас жодного матеріалу з приводу цього не видруковано, — сказав редактор. — Ото як собі хочете, а замітка завтра мусить бути в мене на столі! Він багатозначно подивився на мене.

Я знав, що редактор двічі повторювати не любить, тому поспішив до автоінспекції, згадавши, що там працює мій шкільний товариш Василь Доріжка.

— Ну що ж, як треба, то треба, — згодився той мені допомогти. — Підемо, — каже, в центр міста, я тобі там дещо покажу.

За кілька хвилин ми вже були на місці. Об'єктом виявився пішохідний перехід, що регулювався світлофором. Поставали ми з Доріжкою неподалік, він розповідає автоінспекторські бувальщини, я редакційні, повз нас шурхотять по асфальту автомобілі, поспішають пішоходи... Отак собі гомонимо, коли це враз різкий скрип гальм — якийсь громадянин пішов на червоне світло і мало під авто не потрапив.

— Ваші документи! — виріс перед ним Доріжка. Той витягує якесь, чи то посвідчення, чи то перепустка... Така там палітурка заяложена, що й розібратися годі... З дальшої розмови виявилось, що це лівий крайній нашої футбольної команди... Хіба про таку людину будеш критичний матеріал писати... Він завтра візьме та й матч програє, а ти потім май це на совісті...

— То що? — запитав мене поглядом Василь.

— Відпусти!

Тільки-но лівий крайній зник у натовпі, аж це якийсь суб'єкт суне собі на червоне світло.

— Ви чому правила вуличного руху порушуєте? — козирає йому Доріжка.

— Хіба?

— Невже так важко глянути на світлофор! Ваші документи...

— Дарма стараєтеся, сержанте, — спокійно відповідає суб'єкт, — я в самій столиці, куди хтів — ішов, і нічого мені не зробили...

— Це ми ще побачимо.

— Як дуже хочете, то прошу! — і він витягнув папірець. То була довідка, яка засвідчувала, що Грицько Кнур хворіє на дальтонізм...

І цей громадянин аж ніяк в критичний матеріал не вписувався, бо хіба можна хіхикати з людського горя...

Тим часом на переході з'являється одягнена за останнім криком моди дама. Червоне світло світлофора мало не в очі їй світить, а вона на те — нуль уваги.

— Громадяночко, невже ви не бачите, що світлофор каже — зачекати? — з докором дивиться на неї Доріжка.

— Не знаю, що він там кому каже, — обурюється дама, — а ви, товаришу міліціонеру, запам'ятайте, що робити дамі зауваження — це ознака невихованості, а по-друге, в природі ще немає такого кольору світла, під який не могла б піти дружина товариша Кокордова!

Коли це раптом на червоне світло пішов ще один порушник — якась дуже енергійна жінка. Доріжка вдає, що нічого не бачить.

— А її чому ти не чіпаєш? — спитав я.

— Тихо, — шепнув він мені, — то моя теща!

На черговому порушникові ми вирішили, як взнали, що в нього немає жодного алібі, відігратися за всіх.

— Хіба пасує вам у такому віці порушувати правила вуличного руху і тим самим давати приклад іншим... І особливо дітям! — читали ми йому мораль навперебій.

— Винен! Ну, не помітив червоного світла! — виправдовувався він.

Він заплатив штраф і тоді вже почав картати себе:

— Так мені і треба!.. Іншим разом буду знати!

— Навіщо ви так побиваєтесь, — старався я пом'якшити цей конфлікт. Хіба карбованець штрафу вже така велика сума...

— Хіба я про гроші, — глянув він на мене з докором, — я себе картаю за те, що дома посвідку забув!

Критичної статті в мене так і не вийшло, і я написав в ДАІ пропозицію, щоб світлофор на цьому переході зняли, бо він дратує громадян...

МАРКІЯН МАРКІЯНОВИЧ СЕРДИТЬСЯ

Чоловік цей, Маркіян Маркіянович на прізвище Тягнибіда, якраз був у такому віці, коли вже трудову книжку треба було готувати для відділу соціального забезпечення і я, до речі, й застав його за цим заняттям.

— Бачите,— з гордістю показав Тягнибіда свою трудову книжку,— отут вся моя славна трудова біографія... Бачите цей перший запис. Я тоді в невеличкому радгоспі птахоферму очолив. Чи то вже така доля була, чи що там, але з курми я ніяк не міг звести кінці з кінцями і тоді в мене, знаєте, визріла одна смілива ідейка — замінити курей кількома страусами...

— Чим, чим, страусами? — витріщився я на нього.

— Ними самими... Як вас хоч трошки природа

наділила фантазією, то неважко собі уявити, що одна така птиця лишень вагою могла б замінити до сотні курок... Я вже не кажу про страусове пір'я, чи про те, що таку птицю виганяй на поле і вона собі преспокійно буде пастися, в той час, як курці, перепрошую, подавай зерно, доглядай її... Гарна була ідея, та що з того, як начальство мене не зрозуміло — перевели керувати тваринницькою фермою...

— Не з медом мені там, чоловіче, було: надої низькі, начальство критикує... Терпів я терпів, і тут в мене, знаєте, з'явилася нова смілива ідейка... А що, міркую я собі, як корову схрестити з жирафою?

— З жирафою? Та ви що, Маркіяне Маркіяновичу?

— Отак і в радгоспі тоді, як оце ви, на мою ідею зреагували,— насупився Маркіян Маркіянович і, важко зітхнувши додав: — Дивилися на мене, як на ненормального і ніяк не могли докумекати, що могли б од схрещення мати гібрида з такою шиєю, який міг би пастися навіть в сусідньому районі, а молочко давати їм...

— А цей запис зроблено ще в ті часи,— перегорнув Тягнибіда сторінку,— як я в одному селищі комунгосп очолив... Не раз мені, знаєте, доводилося бачити великі фонтани в містах. «А що,— міркую собі,— як я такий і в селищі одгрохаю?». Зібрав усі гроші, що були відпущені на капітальний ремонт житлового фонду, і побудував гігантський резервуар-водозбірник на височенній горі... Ви собі не уявляєте, що то був за фонтан,— аж прицмокнув Маркіян Маркіянович... У ясну погоду в самому районі було його видно...

— Що ж? — поцікавився я.

— Не так сталося, як гадалося,— зітхнув Тягнибіда. Чи то хтось спеціально зробив, чи ще там щось сталося — тільки стінки резервуару водозбірника прорвало, і вода затопила центр селища... Ну, а далі вже нецікаво та я й поспішаю,— закрив трудову книжку Тягнибіда і тим самим дав зрозуміти, що аудієнцію закінчено...

А далі ось що було...

Як його звільнили з посади завідуючого комунгоспом, у районі взялися за голови:

— Куди ж його тепер?

Поки отам сушили собі голови, жінка Тягнибіди якось вранці зчинила лемент:

— Людоньки, чоловік пропав!

Із району на другий день опівдні прибула оперативна група детективів, яка за годину встановила факт пропажі Тягнибіди, а ще й те, що його було винесено з квартири через вікно. Це саме підтвердив і свідок, а ним виявився сторож універмагу дід Тимко.

— Чому ж ви не зателефонували? — допитувався у нього начальник опергрупи.

— Дак телефон не того...— зам'явся дід Тимко.

Поки слідство через місяців кілька зачало набирати темпів, вчені світу в один голос заявили, що на Марсі зникли оранжеві смуги.

Згідно з науковими гіпотезами ці смуги були не чим іншим, як осіннім багрянцем лісів на цій планеті...

І як вже не мудрували над цим великі розуми так би й нічого і не пояснили, коли б не журналісти з місцевої районної газети: «Позавчора,—

писали вони у статті під заголовком «Загадкова місія»,— над селищем Жураки з'явилася величезна сліпучо-біла літаюча тарілка і з математичною точністю приземлилася в районі колишнього горешану Тягнибіди. Із люка вийшло дві істоти в скафандрах, несучи здоровенного мішка. Ношу покладали на землю, помахали руками людям, які зібралися навколо, сіли в літальний апарат і за кілька секунд зникли у небесній блакиті...»

А дід Тимко через кілька днів розповідав односельцям:

— Ціла вам, кажу, комедія була... Ота тарілка полетіла, люди до мішка, аж там щось усередині ворухиться... Панас Муха десь знайшов довжелезну тичку й ну штурхати нею по мішку.... Поки щось там у мішку як зарегочеться:

— Ой, людоньки, перестаньте, в мене лоскоти!

Знайшлися сміливці, розв'язали мішок, а звідтіля Тягнибіда — гульк:

— Здорові були, землячки!

Пізніше в мішку було знайдено вирок марсіянського суду:

«...із Землі на нашу планету, не інакше, як з підривною діяльністю було закинуто оцього підозрілого типа... Ми повірили в його чесність і згодилися на схрещення динозавра з леопардом... Як потім виявилось, оце схрещене чудовисько зжерло більше половини марсіянських лісів...» Далі йшла пересторога: «Якщо земляни знову задумають повернути оцього типа нам — ми в свою чергу зашлемо на Землю кілька динозавролеопардів...»

Земляни поки що вагаються, а Тягнибіда вимагає посади і не якої-небудь, а керівної...

ДИВНІ ЦІ ЖІНКИ...

— Вітаю тебе, Олено,— зустрів у магазині дружину Олексія Мишовського Петро Когут. Твого Олексія грошовою премією за цей квартал нагородили... Сам наказ читав... Його сьогодні нам у цех принесли...

Ця звістка приголомшила Олену. Хвилину-дві вона дивилася на Когута, тоді зірвалася з місця і вибігла на вулицю. Забігла в будку телефону-автомата, набрала номер начальника цеху:

— Вадиме Петровичу, мені переказали, що Олексія грошовою премією нагороджено...

— Правда, правда, Олено Іванівно... Вітаю вас...

— Дякую, але не потрібно нам премії...

— Ви розумієте, що ви кажете, Олено Іванівно?

— Не треба нам премії. Краще дайте її тому, хто має меншу сім'ю, а ми і так за першу премію в боргах. Бо стільки тоді людей насходилося Олексія вітати, що як згадаю, й досі мороз поза шкірою...

— Ви чули Олексієва дружина просила, щоб йому премії не давали? — говорили наступного дня в цеху...

— А то чого? — допитувалися цікаві.

— Хто його зна, хіба цих жінок колись зрозумієш...

НА ПОУМІВ

(За народними мотивами)

Перед закритим шлагбаумом зупинився мотоцикл, за ним на возі попахкує цигаркою сивовусий вуйко, замикають колону новенькі «Жигулі», в кабіні яких величаво, наче бог, возсідає чолов'яга у хвацько заломленому білому кашкеті з блискучим козирком. Він довго отак сидить непорушний і самовпевнений, а потім гукає до залізничника:

— Потяг хтозна-де ще, а ти вже дорогу пере-
крив... Одривай.

— Встигнете з козами на торг!

— Певно, тобі аби день до вечора, а тут попере-
реду он який шмат дороги...

Довготривале чекання обриває й коневі, бо той
зачинає нишпорити очима на всі боки і делікат-
но тягнеться до нейлонової куртки мотоцикліста.

— Егей, хлопче, скотина куртку їсть! — кричить
з кабіни чолов'яга.

Мотоцикліст рукою одганяє коня та той згодом
знову береться до куртки.

— Що ти панькаєшся — бий скотину, інакше во-
на не зрозуміє — кричить білий кашкет.

Мотоцикліст робить півоборота б'є по морді
коня рукавицею. Од несподіванки тварина різко
рвонулася назад. Затріщав метал, носипалося би-
те скло, чолов'яга зірвався із «Жигулів» мов ош-
парений...

У ту ж мить прогуркотів потяг, одкрився шлаг-
баум і зелена куртка піддала газу.

— За чим дивишся, роззяво! — заревів білий
кашкет... Тепер будеш за машину платити!

— Я? А то чого мав би платити! Тебе хто просив
радити отому типові коня бити?!

— Виходить я ще й винен?! — апелює до заліз-
ничника автомобіліст, а потім побачивши, що їз-
довий рушив з місця, мчить за ним...

На переїзді сигналять машини...

ОЙ НА ГОРІ БІЛИЙ КАМІНЬ, КУ-КУ-КУ...

(Курортна усмішка)

Як у вас лікарі, не дай боже, виявили у нирках
каміння, то обов'язково мусите лікуватися «Нафт-
тусею». Це така мінеральна вода, за яку наша су-
сідка Глафіра Карпівна клялася, що на власні ву-
ха од свата чула, як той був свідком, коли його
знайомий тиждень попив оцю воду і каміння з
нього мало не сипалося...

— Куди — в Трускавець? — взявся за голову
мій знайомий, як довідався, що ми збираємося
«Нафтусею» лікуватися... Там ви себе занаисти-
те... Як вже хочетевилікуватися — обов'язково
їдьте в Східницю...

— А це далеко? — допитується збита з панте-
лику моя дружина...

— Яке там далеко... Ідьте до Борислава, а звід-
тіля до Східниці рукою подати...

З Борислава дорога круто бере вгору і відразу починає петляти поміж горами. Одну з найбільших таких петель тамтешні водії-гумористи назвали тешиним язиком. Другу — трохи меншу — зятевим кулаком, а вже трохи далі дорога зветься лікувальною. На цій ділянці так автобусом трясє, що рідко кому вдається в цілості довести своє ниркове каміння на місце призначення.

Далі автобус вибирається, нарешті, на асфальт і скоро з горба Бухова відкривається величава панорама селища Східниці. Розкинулося воно у ви долинку, а навколо на горбах видніються корпуси і санаторію «Гуцулка», і «Козачих дозорів» і силасилена фінських будиночків...

Повітря тут чисте-пречисте, а люди тутешні щирі, милі, доброзичливі і, що відразу кидається у вічі, в більшості голубоокі. Певно, їхні мами забагато в небо дивилися...

Першого ж дня я запримітив біля джерела № 10 («Нафтуса») одного патлатого суб'єкта. Люди воду у пляшки з цього джерела набирають, тут же на «сухому спирту» підігривають і п'ють, а він сидить неподалік, спостерігає за всіма і лише сопе. Отак день, другий, а на третій не витримав — підійшов до мене.

Жінки, його запримітивши, круто повертають в інший бік... Це його страшенно дратує і він тоді грозиться, що до самого міністра дійде, а по всіх курортах технічні курси для відпочиваючих заведе...

Неподалік якийсь жартівник, акомпануючи на гітарі, імітує слова під народну пісню «Ой на горі білий камінь»:

Десь узявся в нирках камінь, ку-ку-ку,
десь узявся в нирках камінь,
 скоро буде мені амініь,
 кукуруіку-ку-ку-ку.

Далі в пісні йшлося, як стривожилася дружина оцього чоловіка і за власні гроші купила йому в Східницю путівку. І він отут трохи розпоясався:

— Раз я пив отам «Нафтусю», ку-ку-ку,
З джерела я пив «Нафтусю»,
 закохався у Марусю,
 Кукуруіку-ку-ку-ку!

Ми гуляли, веселились, ку-ку-ку,
Кохались-веселились,
 поки гроші не скінчились,
 Кукуруіку-ку-ку-ку!

Тоді пишу листа жінці, ку-ку-ку,
Ой шли гроші, пишу жінці,
 знайшли камінь ще й в печінці,
 Кукуруіку-ку-ку-ку!

Дружина в таких речах, певно, розбиралася, бо замість грошей прибула в Східницю сама і тоді —

— Тікав з Східниці в тривозі, ку-ку-ку,
Ой тікав я у тривозі,
 губив каміння по дорозі,
 Кукуруіку-ку-ку-ку!

І так з дня у день... Ввечері прогулянки, вдень процедури...

Розпрекрасний відпочинок і лікування в чудовому селищі Східниці... Так що, коли вже вам порадять лікуватися «Нафтусею», їдьте до Східниці. Не пожалкуете!

ВИЗРІВАННЯ ГЕНІЯ

З Веніаміном Лещинським знаємося ще з університету. Гостюю я в нього в місті здебільшого взимку, як починається літо, він приїжджає до мене в село. Ходимо в ліс по гриби, малину, ловимо рибу, косимо сіно... Він дуже любить спати у сіні...

Два роки тому ми йшли з Лещинським по гриби, говорили про збереження природи, про світові події і вже, як зайшли в ліс, він мене раптом зупинив і таємниче прошепотів:

— А ти знаєш, старий, що я взявся за роман?

— Невже? — здивувався я, бо досі знав Веніаміна, як літературного критика... Писав він, правда, рідко, але писав непогано.

— Про що ж збираєшся писати? — спитав я.

— Про перетворення світу... Я оцих наших прозаїків та оцим романом за самісінький пояс заткну... Ось послухай, як його почав:

«Червона смужка обрію, що єднала небо з землею, ширшала і довшала...»

— Ну що ти скажеш?

— Непогано, що ж далі?

— Потім розповім, а тепер давай гриби збирати...

Потім запитувати про роман я його якось не наважувався, а він про це більше розмови не починав...

Наступного року він знову побував у мене, і коли ми йшли лісом збирати малину, він зупинив мене і сказав:

— Ти знаєш, старий, я за романюру взявся... Пишу про перетворення світу... Абись знав, що я нашим прозаїкам носа втру... По-моєму зачав я його непогано. Ось послухай: «Червона смужка обрію, що єднала небо з землею, ширшала і довшала. У муках народжувався новий день». А тепер давай збирати малину, бо щось у горах погуркує, то й не без того аби дощ нас не замочив...

Цього року на рибалці, лишень-но ми сіли до юшки і взялися за ложки, він ураз глянув на мене і сказав:

— Ти знаєш я пишу роман про перетворення світу... Ці наші хвалені прозаїки, як прочитають, то із заздрості луснуть... Зачинається цей мій роман досить таки піднесено:

«Червона смужка обрію, що єднала небо з землею, ширшала і довшала. У муках народжувався новий день. Село спросоння протирало очі і ніяк не могло збагнути, що ж то трапилося вночі...».

— І все? — розчаровано запитав я.

— Ні, але я потім тобі розповім, а тепер гайда за ложки, бо юшка зовсім охолоне...

Сьорбав я юшку і думав собі:

— Як довго світові доведеться чекати на історію свого перетворення!

ДУЕЛЬ З ОЧКАРИКОМ

Погода була нельотною і Мирон Кошичок змушений був їхати в одне з північних міст поїздом.

— Ти ж, Мироне Петровичу, пооперативніше там,— напучував його начальник постачання,— сам знаєш, як важливі для нас ці запчастини.

— Та вже постараюся,— відказував на те Кошичок...

І ось тепер у вагоні він раз-по-раз глипав на здоровенну валізу з часником і вже підраховував грошки, бо:

— Там його на півночі,— казала дружина,— мало з руками не хапають. Кошичок зійшов на невеличкій станції, де збирався пересісти на інший поїзд. Тут він мав у своєму розпорядженні добрі дві години, за які, згідно з програмою дружини, мусив піти на базар і купити кілька пухових хустин. І тут виникла проблема з речами. Адміністрація вокзалу пропонувала автоматичні камери схову — Кошичок довіряв лишень живій охороні і ненавидів усяку автоматику.

— Понаставляють усякого залізничця, а речей ніде діти,— бурчав він.

— Це ви даремно, я б сказав, автомати дуже вигідна річ. Те, що надійно, само собою, а що ви в будь-який час можете взяти речі — ще вигідніше! — сказали йому.

— Так? А хто мені дасть повну гарантію? — заперечив громадянину, що сидів поруч Кошичка...

— Ну, як знаєте,— відповів перший і відвернувся, а Кошичок ще довго роззирався на всі боки і, оскільки часу лишалося обмаль, змушений був нести речі до автоматичних камер схову. Тут він ще раз пильно придивився, чи, бува, хто не слідкує за ним. Ураз впав в очі юнак в окулярах.

— Іч, очкарик, вдає ніби газету читає, а сам очима так і пасе! Жди, так я тобі ці номери і вилочу! — поступово входив в азарт Кошичок. Він скинув плащ, прикріпив одну полу до ручки камери схову. Вийшло щось на зразок палатки. Сховався під плащ. Довго міркував там, як перехитрити очкарика і таки придумав — зашифрував кожную літеру на щитку камери схову числовим значенням, додав, отримане число помножив на роки

своєї Марусі і поділив на місячну зарплату! Ця математична комбінація привела до десяткового дробу.

— І де оцей очкарик на мою голову взявся! — вилаявся Кошичок, знову перемножуючи числа...

— Ану, громадянине, вилазьте! — пошкрябав хтось по плащі.

— Хто там? — запитав Кошичок, рачкуючи з-під плаща.

— Чим займаємося? — козирнув міліціонер.

— Хіба не бачите — кладу речі в камеру схову.

— Зрозуміло. Куди ж їдемо?

— У пункт «Д». А що?

— Нічого особливого, просто хотів повідомити, що ваш поїзд одбув від нашого перону півгодини тому...

— Це щось неймовірне! — зірвався Кошичок.

— Що він там ще лепече! — гудів вуликом на-товп. Ведіть його куди слід. Іч, дурником прикидається! Такому здоровилові каміння вергати, а він по камерах схову шастає!

Через добу Мирон Кошичок сідав на поїзд із порожнім чемоданом і лаяв очкарика на чому світ стоїть...

П О М С Т А

У житті мені страшенно не везе. Взяти б хоча оцей останній місяць. Якось дружина послала мене в будинок побуту замовити полицку для книг... У столярному цеху я так захопився розмовою з приймальником, що не стямився, як сів на дошку, щедро вимазану столярним клеєм.

Клей настільки виявився екстракисним, що ціла бригада столярів півзміни одривала мене від дошки.

Не минуло й тижня, як я, їдучи в термінове відрядження, замість львівського поїзда, сів на бухарестський і зрозумів свою помилку неподалік румунського кордону.

Ну, а вчора я спішив на роботу, як ніколи, бо, по-перше, була моя черга на партію шахів із чемпіоном нашого відділу Терещенком, по-друге, я знайшов три слова для кросворда, над яким ми з Сухаревським просиділи позавчора мало не цілий день. Як на зло мою увагу полонило миловидне створіннячко в шубці. Я на неї задивився, вдарив-

ся носком черевика об камінь і геть чисто відгара-
тав підошву.

«Тепер сиди отут,— нервував я в шевській май-
стерні,— а там у відділі зараз свіжі анекдоти трав-
лять. Нюра імітує свого жениха, Вася пускає в
напрямку Галиного стола паперового літака з мо-
торчиком, якого він сконструював на роботі... Та
ще й за пропуск шахової партії поставлять буб-
лика...»

На роботу я летів на крилах.

— І де тебе носить? — зустрів мене Терещенко,
складаючи шахи в коробочку... Тепер ти на п'ято-
му місці... До речі, годину тому тебе шукав дирек-
тор.

«Все ясно,— пронеслося в моїх думках,— півто-
рагодинного запізнення він мені на цей раз не
простить... Тим більше, що, знайти найпримітив-
ніше алібі було не так просто, бо дядька з бабусею
я «поховав» ще влітку, коли ходив на футбол. Дру-
жина з дітьми «перехворіла» під час хокейних мат-
чів, за цей період з кільканадцять разів потрап-
ляв в автобусні «аварії»... Або пан або пропав!»

І я сміливо переступив поріг директорського ка-
бінету:

— Ви мене викликали?

— Я? Вас? — здивовано підвів голову від папе-
рів директор,— здається, ні... Зрештою, коли вже
прийшли — поговоримо про вашу роботу. Вісім мі-
сяців тому ви засіли за проект якогось там малень-
кого павільйону для тресту ресторанів... За такий
період Растреллі Зимовий палац побудував...

Нашу розмову перебив телефон. Видно, на дроті
був хтось з верхів, бо директор не хотів мати свід-
ків і енергійно замахав мені рукою:

— Іди, мовляв, працюй!

Я взявся за енергійні пошуки: перевернув гори
паперів — проект, як крізь землю, провалився... За-
дзвонив телефон:

— Тебе директор викликає,— знову сказав Те-
рещенко.

— Шукай собі інших дурнів! — грубо відповів я,
продовжуючи пошуки.

За кілька хвилин з'явився директор.

— Послухайте, Ковальський,— сказав він з ни-
щівною іронією,— тут вам не дитячий садочок. Ви,
здається, отримуєте заробітну плату і, принаймні,
повинні з'явитись, коли вас викликають! Негайно
несіть свій проект, замовник хоче внести деякі ко-
рективи!

Лише під обід жалюгідні залишки розпочатого
проекту я виявив на дні шафи, де наші жінки
складали взуття... Потім на дошці об'яв з'явився
наказ про винесення мені суворої догани з остан-
нім попередженням. Усі мені співчували, крім Те-
рещенка, який зосереджено сидів за столом і мовч-
ки випилював з плексигласу модель реактивного
літака.

У моїх грудях визривала помста. Ідучи на обід, я
прихопив в гардеробі шапку, яка висіла поруч з
пальтом Терещенка, і заховав її в портфель «По-
шукаєш тепер! — тішився я.— Десь аж влітку по-
верну!» Але радість моя виявилась передчасною.
На дверях мене зупинив наш вахтер Микита Лукі-
янович і, не кажучи ні слова, повів до директора.

Біда і тут переслідувала мене — шапка вияви-
лась директоровою.

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ

Коли я вийшов на вулицю, рвучкий вітер повними жменями жбурнув в обличчя снігом. Я натяг шапку, підняв комір пальта і, востаннє глянувши на освітлені вікна ресторану, побрів безлюдною вулицею. Враз я почув за собою тупіт чиїхось ніг. Повернувся і остовпів — за мною гнався якийсь довготелесий тип.

«Роздягне, як пить дати!» — прокинувся в мені

інстинкт самозбереження, і я, як колишній спортсмен-першорозрядник, сміливо рвонув уперед.

Швидкість була рекордною, але, видно, довготелесий в легкій атлетиці теж не був новачком. Він мчав слідом за мною і насмішливо гукав:

— Дарма стараєшся, я майстер спорту!

— Це ще треба довести! — кинув я у відповідь і додав швидкості.

Довготелесий не відставав. Тоді я пригадав, що колись в молодості непогано брав дистанції з бар'єрами. Блискавичний стрибок, і я перемахнув через огорожу. Трагізм свого становища я зрозумів лише тоді, коли віч-на-віч зіткнувся з величезною вівчаркою, яка привітно показала мені розкішні ікла.

— Ату його! — крикнув я псиськові, коли захеканий довготелесий вигулькнув з-за рогу особняка.

Це сталося настільки несподівано, що вівчарка на мить розгубилася, чого було досить, щоб я вже з верхівки дерева спостерігав, як довготелесий метушиться по подвір'ю, відбиваючись від пса.

— Кусь його, кусь! — під'юджував я вівчарку.

Напевно в якомусь епізоді вівчарка дала маху, бо я не отямився, як довготелесий із спритністю кішки опинився біля мене.

— Це місце не зайняте? — чемно запитав він, показуючи очима на сусідню гілляку.

Я відповів йому презирливим поглядом.

Не звертаючи на мене уваги, він зручно вмовстився на гілляці, перевів благальний погляд у мій бік і сказав:

— Послухайте, шановний...

— Ще одне слово,— зашипів я,— то оцим пістолетом зроблю з тебе решето! — наставив я гребінця. Довготелесий жалібно застогнав і замовк.

На вулиці почулись стривожені голоси, і в дворі з'явилися міліціонери.

— Он вони на дереві причаїлись! — вигукнув із ганку господар особняка... Якби не вівчарка, до ниточки квартиру обібрали б...

— Ану, громадяни, приземляйтесь по-хорошому! — залунала міліцейська команда з землі.

— З превеликим задоволенням,— пробелькотів довготелесий,— але нехай він, по-перше, забере свого собаку, по-друге, ви складете акта, що ця погань пошматувала мої новісінькі джинси...

Коли там, на землі, ультиматум було прийнято, ми з довготелесим опинилися в обіймах міліції.

У відділенні я зрозумів усе: довготелесим виявився офіціант, який обслужував мене в ресторані й забув віддати два карбованці, тридцять п'ять копійок здачі...

ПРИНЦИПОВІСТЬ

Добре, що я за цей столик сів: тепер у мене всі на виду. А он і перша ластівка. Хто ж це? Ну, звичайно, Лемчучка... Цікаво, куди це вона так зранку? Все зрозуміло: вийшла на проспект, тепер повернула наліво... Так і занотую в своєму блокноті: «Рівно об одинадцятій Лемчучка пішла на базар!».

Браво! Бабій з Рокитським вийшли з установи, про щось радяться... Жаль, що мені не чути їхньої розмови, хоча не так легко мене провести. Постривай, постривай! Це ж вони вчора розповідали про відкриття нового магазину мисливців... О-о! Пішли!

Ну, інтелектуальчики, тепер я вам покажу, як на зборах мене, наче неповноцінного працівника, поносити! Тепер з усією принциповістю виступлю і скажу:

«Чи мають моральне право Рокитський з Бабієм критикувати інших, коли самі в робочий час зай-

маються особистими справами, ганьблять честь рідної установи?..»

А непогано, між іншим, звучить! Наступного дня усі говоритимуть:

«Ну і Слюсаренко, от де принциповість! Хто б міг подумати!» Зрештою, чого це я мовчатиму до зборів? А стінгазета для чого? Я особисто намаляю карикатуру, як Лемчучка крадеться з гусаком поза будинком, а Рокитський і Бабій з рушницями в руках причаїлись у засаді... Хоч це трохи і ризиковано: а якщо інші зрозуміють, ніби Лемчучка десь поцупила гусака? Неприємностей не обберешся...

Потрібно придумати оригінальний і смішний підпис... Кінець кінцем, чому це повинен робити я? Редколегія у нас є? Є! Маєте громадське доручення, товаришочки,— думайте. Воно, правда, шкода такого критичного матеріальчику, бо в цього Гаврилкіна фантазії і на копійку не нашкребеш... Знали кого редактором обрати!

О-о! Нарешті, і Мар'яненко не втерпів, пішов в гараж до шоферів. Це в нього називається «бути серед мас»... Насправді травитиме анекдоти до обідньої перерви. І як людині не соромно: не працюєш сам — іншим не заважай...

Ходи, ходи, чоловіче, не я буду, коли про тебе куди слід не напишу...

Кому це там Вася рукою махає? Гм, здається, мені... Так і є.

Слюсаренко підходить до розчиненого вікна і гукає:

— Вас-ю-ю! Зачекай! Доп'ю пиво і біжу!

ОЦІ МЕНІ ЧОЛОВІКИ

— Васюрка, поки я накручу бігуді, ти б не зміг мені зробити маленьку послугу?

— З великим задоволенням, кішечко!

— У такому разі швиденько, я повторюю — швиденько, бо у нас квитки на концерт, побіжи в ательє мод... Це якраз у будинку навпроти універ-

магу. Третій поверх, другі двері зліва... Запитаєш Наталію Павлівну. Не забудь лише її ім'я, бо ти завжди щось не так зробиш! І що воно в тебе таке? Невже так важко запам'ятати, що тобі кажуть? Це, очевидно, від твоєї неувважності до мене! Тобі колись доводилось спостерігати, як інші чоловіки ставляться до дружин?

— Гм, по-моєму, нічого особливого... Чоловіки як чоловіки...

— Нічого особливого! Ну, звичайно, усі вони першими вистрибують з автобуса і забувають про дружин, як оце ти вчора!

— Кішечко, ми, здається, спішимо на концерт...

— Не перебивай, це також елемент невихованості... Скажеш Наталі Павлівні... вірніше, спочатку попросиш у неї пробачення за суботу... Це через тебе я запізнилася в суботу на примірku! Не міг сам гудзика пришити!

— Через мене-е? Але ж ти протягом двох годин розмовляла з сусідкою в коридорі після того, як просиділа з нею півдня в парку...

— Не май звички заперечувати... Слухай, що тобі кажуть... Скажеш Наталі Павлівні, що я завітаю до неї у вівторок. Який жаль, що у нас досі нема телефону. Коли у нас, нарешті, буде телефон? Соромно перед знайомими...

— Скоро, кішечко, буде...

— Гаразд, ще й цього разу повірю, хоча і шкодую, що так помилилася в молодості. Яких я хлопців мала! Один з них тепер на власному авто розїжджає...

— Так що ж усе-таки сказати Наталі Павлівні?

— Скажеш, що я в суботу була хвора... Хоча постривай, яке її діло? Не прийшла, значить, була на те причина... Домовся з нею на завтра зранку... Хоча зранку я не зможу, мабуть, ввечері... Як ти думаєш, коли мені краще піти?

— Мені все одно, хочеш — іди зранку...

— Так, але я тобі повинна приготувати сніданок... Хіба ти колись висунешся з хати без сніданку!

— Гаразд, я згоден піти без сніданку!

— Згоден! Потім усе життя дорікатимеш!

— Тоді йди ввечері!

— Тобі аби збутися!

— У такому разі йди після вечері, але не забувай, що ми запізнюємось на концерт!

— Гос-с-споди, голова обертом іде від такого чоловіка. Навіть порадити не може... Повтори, що я тебе просила!

— Вибачитись перед Наталією Павлівною за суботу і передати, що ти будеш у неї завтра, як не зранку, то увечері!

— Правильно! Тільки, що у тебе за звичка так багато говорити! Будь лаконічнішим! Та чого ж ти стоїш — біжи швидше. На концерт запізнимося! Ну ж ці мені чоловіки! Вічно через них нікуди вчасно не потрапиш!

ДИВНІ ЦІ ЛЮДИ

Кудлатий рудий пес забився в куточок напівзруйнованого сарая, зализував пом'ятий бік і ніяк не міг второпати, за що його побито.

«Припустімо я самовільно попід ноги якомусь чоловікові прошмигнув у чужу квартиру,— міркував він собі,— але ж проти цього ніхто не заперечував. Навпаки, господар погладив мене і сказав, що я чудовий песик... Потім гість з господарем люб'язно розмовляли, далі господар забіг в іншу кімнату і шепнув господині, що гість — це його начальник. Можливо, за те, що коли господиня кудись вийшла, я забіг на кухню і стягнув тарілку із смаженим м'ясом на підлогу... Тарілка розлетілась на дрібненькі шматочки... Замість покарання господар ніжно мені сказав: «Що ж ти робиш, песику... Проковтнеш кусочок фарфору — біди не оберешся...»

Заручившись такою люб'язністю, я преспокійно доїв м'ясо, вийшов із кухні в кімнату і зустрів kota Ваську... З цим котом ми трохи не в ладах. Я кинувся на нього з найблагороднішими собачими намірами помиритися, а він, дурепа, стрибнув на сервант і зіпнув на підлогу велику скляну вазу... Радості моєї не було меж, коли господар запустив у Ваську тапочкою... Я розлігся на килимі і задрімав. Прокинувся, коли гість з господарем галантно розкланювались. Коли гість вийшов, господар розчинив вікно і гукнув:

— Михайле Сидоровичу, ви ж забули пса!

— Пса? — перепитав той.— Якого пса? А хіба то не ваш пес?

Тут і розпочалось: господар вхопив якийсь предмет і кинув на мене. Інстинкт самозбереження погнав мене під ліжко. Господар поліз за мною і боляче вдарив у бік. У моєму собачому нутрі вибухнув вулкан образи, і я вп'явся зубами в його ногу. Господар засичав від болю і шпурнув предметом мені навздогін. На щастя, промахнувся і влучив у телевизор так, що з нього посипалось скло...

Тут я зрозумів, що чекати від господаря якоїсь милості було б наївністю... Я зібрав останні сили і вистрибнув через розчинене вікно...

Дивні ці люди,— з гіркотою міркував рудий, кудлатий пес,— спочатку вони тебе гладять, а потім, без всякої на те причини, можуть зі світу білого звести!»

БИБЛИОТЕКА «ПЕРЦА» № 268

Павел Казимирович Добрянский

ТОНКАЯ НАТУРА

(На украинском языке)

Иллюстрации И. Александровича

Издательство «Радянська Україна»

Редактор Ю. Прокопенко.

Здано до набору 29. 11. 82. Підписано до друку 27. 12. 82.
БФ 48952. Формат видання 70×108/32. Папір газетний. Гарнітура
літературна. Високий друк. Умовн. друк. арк. 2,8. Обл.-вид.
арк. 2,28. Тираж 150 000. Зам. 05621. Ціна 10 коп.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська
Україна», 252047, Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

Адрес редакции: Киев-47, ул. Петра Нестерова, 4.

Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська
Україна», 252047, Киев-47, Брест-Литовський проспект, 94.